

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-79>

УДК 379.85

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ РЕМЕСЕЛ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ

POPULARIZATION OF CRAFTS OF LVIV REGION AND THEIR USE IN TOURISM

Сеньків Мар'яна Ігорівнакандидат географічних наук, асистент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2146-3456>**Мох Романа Назарівна**студентка,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6397-0520>**Senkiv Mariana, Mox Romana**

Lviv Polytechnic National University

У статті розглянуто можливості та засоби популяризації і використання автентичних ремесел Львівської області в туризмі. З'ясовано, що на території Львівської області поширені ремесла, котрі є відображенням давньої культури, звичаїв і традицій місцевого населення. Ті з них, що збереглися до нашого часу, є унікальними туристичними ресурсами, а отже, можуть стати основою формування і розвитку туристичних дестинацій, зокрема, креативних туристичних дестинацій. Запропоновано конкретні шляхи реалізації ремесел Львівщини в туризмі, зокрема, розроблено новий туристичний маршрут. Формування і грамотне управління креативними туристичними дестинаціями на основі ремесел сприятиме сталому розвитку Львівщини, розвитку креативного туризму та збереженню автентичної культури завдяки надходженням коштів до місцевих громад від туристів.

Ключові слова: ремесло, креативний туризм, дестинація, спадщина, Львівська область.

To attract more international tourists in the Lviv region, creative tourism should be developed, in particular, based on unique crafts, as successful tourism destinations in the world do. As for the potential of crafts in the Lviv region, it is, unfortunately, poorly used. Local artisans have little experience of participating in tourism activities, mainly organizing single exhibitions, excursions, master classes. The main reason is the lack of coordination between the efforts of state structures, non-profit organizations and individual artisans or cooperatives. The article discusses possibilities and ways of promoting and using authentic crafts of the Lviv region in tourism. The most relevant of them are: creation of a website and/or online platform for the association of artisans; placement of information about the craft, destination and sale of handicrafts on official tourism websites and in tourism information centers; use of handicrafts decorating accommodation facilities with the possibility of acquiring them; visiting tourist fairs, exhibitions, forums; creating a network to unite artisans of the Lviv region; developing creative shopping tours; creating full-fledged destinations for independent reception of tourists; creating a craft cluster in the Lviv region, etc. It was found that crafts reflecting the ancient culture, customs and traditions of the local population are common in the Lviv region. Those of them that have survived to this day are unique tourism resources, which means they can become the basis for the formation and development of tourism destinations, in particular, creative tourism destinations. New tourist route and tour are developed. The tourist route includes the following creative destinations: Lviv – Vynnyky – Pidgaychyky – Glynyany – Gavarechchyna – Pidlyssya – Chervonograd – Sokal – Potelych – Yavoriv – Navariya – Lviv. The formation and competent management of creative tourism destinations based on crafts will contribute to sustainable development of the Lviv region, the development of creative tourism and preservation of authentic culture through the flow of funds to local communities from tourists.

Keywords: craft, creative tourism, destination, heritage, Lviv region.

Постановка проблеми. У світі є досить поширеною практика позиціонування себе територіями як «креативні». Вона, зокрема,

відображена у концепції креативних міст, котрі було об'єднано в мережу креативних міст ЮНЕСКО [1]. Таке позиціонування є дуже

важливим і навіть необхідним, зважаючи на наявну на цих територіях унікальну культурну спадщину, яку потрібно ефективно зберігати, охороняти та використовувати з туристичною метою.

Наявність у Львівській області природних, історико-культурних, рекреаційних та інших видів ресурсів, без сумніву, сприяє розвитку туризму. Але спостерігається значна перевага внутрішніх туристів і загальна тенденція до зменшення подорожей, що частково пов'язано з пандемією COVID-19 та війною в Україні [6]. Для приваблення більшої кількості міжнародних туристів Львівщині варто розвивати креативний туризм, зокрема, на основі унікальних ремесел, як це роблять успішні туристичні дестинації світу. Про потенціал та важливість креативних індустрій загалом йдеться у Стратегії розвитку Львівської області на період 2021–2027 рр. Відсоток зайнятих у сфері креативних індустрій у 2019 році становив 4%, і цей сектор продовжує зростати. Щодо потенціалу ремесел Львівської області, то він, на жаль, використовується слабо. Місцеві ремісники мають незначний досвід участі у туристичній діяльності, здебільшого організовуючи поодинокі виставки, екскурсії, майстер-класи. Основною причиною є відсутність координації зусиль державних структур, неприбуткових організацій та окремих ремісників чи кооперацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує чимало дискусій щодо того, як стимулювати процеси відродження міст і сіл, сприяти їхньому сталому розвитку, підтримувати культурну економіку. Розвиток креативного та відповідального туризму – один з важливих способів досягнення цих цілей. В умовах пандемії COVID-19 потреба в нових, альтернативних підходах до розвитку туризму зростає. Зокрема, під час дебатів ЮНЕСКО у вересні 2020 року було визначено необхідність розроблення нових моделей та підходів до сталого відновлення туризму, що підтримує громади, створює робочі місця, сприяє захисту спадщини [3]. Культура та креативність посідали центральне місце у цих дебатах.

Стратегії креативного розвитку тісно пов'язані з туризмом, оскільки «креативна атмосфера» робить місця привабливими не лише для креативного класу. Креативне позиціонування місця оживляє громадські та приватні простори, покращує життєздатність місцевого бізнесу та громадську безпеку, а також об'єднує людей.

Зростаючий симбіоз між туризмом і творчістю означає, що туризм отримує вигоду додаткової вартості, яку генерує креативність, а креативна економіка отримує вигоду від туристичної діяльності. Такі відносини утворили явище, яке вчені називають креативними просторами (кластерами), що об'єднують креативних виробників і ремісників для формування креативного середовища з туристичною метою. Такі кластери, як 798 Art Zone в Пекіні, приваблюють мільйони відвідувачів щороку, включаючи багатьох міжнародних туристів [10].

Хоча думки науковців щодо доцільності впровадження креативних стратегій у тих чи інших містах розходяться, в світі існує чимало таких успішних прикладів. Невелике місто Кілкенні (Ірландія) обрало основним напрямком розвитку креативний туризм, оскільки в місті налічується 50 професійних студій та майстерень мистецтв, ремесел та дизайну, а також невеликих ремісничих виробництв [4]. Місто Ресіфі, що на північному сході Бразилії, розпочало кампанію, щоб позиціонувати себе як столиця творчості Ресіфі. Регіон Північний Рейн-Вестфалія в Німеччині широко використовує творчі індустрії для залучення туристів.

Креативний туризм у своїх наукових працях досліджували Г. Річардс, Д. О'Коннор, Д. Ян Вісансінг, К. Реймонд, Н. Даксбері, Р. Флорида, Ч. Лендра та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на перспективність розвитку креативного туризму на основі ремесел, бракує конкретних пропозицій щодо їхньої популяризації. Як наслідок, більшість з них мають низький рівень збереження та розвитку, майже не використовуються в туризмі, а ремісники майже не беруть участі у створенні та управлінні креативними туристичними дестинаціями на основі власних умінь.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – розроблення пропозицій щодо сучасних шляхів продажу ремесел, практичних рекомендацій щодо використання ремесел Львівської області для формування та розвитку креативних туристичних дестинацій, креативного шопінг-туру для популяризації ремесел.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційні ремесла Львівської області є ресурсом, котрий має усі можливості для задоволення бажань та інтересу туристів до отримання автентичного досвіду. Усі вони потребують нових шляхів реалізації

їхнього потенціалу, зокрема, і завдяки розвитку туризму: ремесло яворівської іграшки, сокальської вишивки, гаварецької чорнодимленої кераміки, ремесло створення кераміки майстрів з Червонограда, дитяча літня школа гончарства в с. Стара Скварява, глинянське килимарство та будівля навчально-виробничого комплексу «Мозаїка». На рис. 1 представлено основні шляхи та можливості реалізації потенціалу ремесел: створення веб-сайту, використання ремісничих виробів засобами розміщення, розроблення шопінг-турів та ін.

Залучення туристів майже завжди означає співпрацю з іншими. Шляхами такої співпраці можуть бути інформаційні центри, готелі та садиби зеленого туризму, знайомство з місцевими гідями, спеціалістами з туризму місцевої ради. Створення власного веб-сайту та (чи) розміщення інформації про ремесла на офіційному туристичному сайті міста [2] сприятиме поширенню інформації та залучення більшої кількості зацікавлених осіб. Окремим ремісникам чи працівникам відповідної дестинації варто зв'язатися з адміністраторами

таких сайтів, щоб дізнатися, як їхній бізнес може бути там представлений. Власники місцевих туристичних веб-сайтів зацікавлені в інформаційному наповненні та можуть організувати інтерв'ю, щоб створити статтю про певне ремесло чи бізнес. Вони також можуть прийняти пропозицію про платну рекламу, яка може бути корисною, якщо сайт має достатньо відвідувачів.

У світі поширена практика, коли певні бізнес-асоціації, такі як Торгово-промислова палата, розміщують інформацію про певний бізнес на своєму веб-сайті за умови членства. У Львівській області також діє Львівська торгово-промислова палата [5]. Зараз вона не має розділу «ремесло», проте включає суміжні галузі, пов'язані з ремеслами.

Доцільно розміщувати інформаційно-рекламні матеріали про діяльність в туристичних інформаційних центрах. Декілька туристичних інформаційних центрів діють у Львові (на Площі Ринок 1, в аеропорту, терміналі А та на головному залізничному вокзалі [9], також у Жовкві [8] та Дрогобичі [7]. Також

Рис. 1. Шляхи реалізації ремесел в туризмі Львівської області

Джерело: розроблено авторами

варто звернутись до місцевої туристичної ради щодо можливостей партнерства та просування продукції.

Важливо налагодити комунікацію з місцевими туристичними підприємствами, адже ремісничі вироби часто добре вписуються в інтер'єр місцевого готелю чи ресторану, а також запропонувати знижку на свою продукцію людям, які зупиняються в готелі.

Ярмарки та ринки дають можливість охопити широку аудиторію зацікавлених людей, включаючи туристів (наприклад, у Львові щорічно відбувається Міжнародний Форум Індустрії Туризму та Гостинності «ТурЕкспо»). Варто демонструвати продукцію, позиціонуючи себе як виробника, а не просто продавця. Беручи участь в таких заходах, важливо розмістити чітку інформацію про місце розташування майстерні, історію бізнесу, коріння навичок та натхнення.

Значні перспективи має створення онлайн-платформи для об'єднання ремісників, розміщення інформації про ремесла, дестинації та продаж виробів ремісництва, де доцільно охопити не тільки Львівщину, але й всю Україну. Для ефективного функціонування така платформа повинна містити розділи: перелік традиційних ремесел України, історія кожного ремесла, сучасна географія їх поширення, області України, де міститься інформація про кожного діючого ремісника, його діяльність, інформація про те, як дістатися до того чи іншого місця виробництва та онлайн-каталог товарів для придбання. Така платформа допоможе, перш за все, оптимізувати інформацію про традиційні українські ремесла, зберегти історію їхнього розвитку, сприятиме обізнаності населення, економічній підтримці сучасних ремісників і, відповідно, збереженню їхнього ремесла та української культурної спадщини. Також така платформа зможе об'єднати самих ремісників, що сприятиме обміну досвідом між ними, організації спільних заходів тощо.

Найефективнішим способом реалізації ремесел з практичної точки зору вважаємо розроблення креативних шопінг-турів, а тому пропонуємо власний тур, спрямований на збереження та популяризацію ремесел Львівщини (табл. 1). В рамках імплементації таких турів відбувається спостереження та безпосередня участь у креативному процесі, притаманному певній місцевості, для проникнення культурою, ознайомлення з традиціями, мистецтвом та ремеслами за допомогою майстер-класів та навчанню певного ремесла

тощо. Тур передбачає відвідування таких креативних туристичних дестинацій Львівщини: Глиняни – центр розвитку ткацтва і килимарства Галичини; Гавареччина – осередок традиційної чорнодимленої гаварецької кераміки; майстерня Андрія та Лідії Уляницьких в місті Червоноград (ремесло створення димленої кераміки); Сокальщина – відома унікальними візерунками сокальської вишиванки; Яворівщина – батьківщина створення яворівської забавки (рис. 2). Загальна вартість туру – 45 082 грн.; загальна вартість на одну особу – 1 803 грн.

Таблиця 1

Характеристика розробленого креативного туру Львівщиною

За характером організації	плановий
За терміном та тривалістю	короткотерміновий (2 дні)
За інтенсивністю туристичних потоків	цілорічний
За віком учасників подорожі	змішаний
За метою	креативний, культурно-пізнавальний, шопінг-тур
За способом пересування	автобусний
Загальна протяжність маршруту	414 км
Маршрут	кільцевий

Джерело: розроблено авторами

Структура туристичного маршруту: Львів – Винники (Історико-краєзнавчий музей) – Підгайчики (Музейно-культурний центр «На Унтервалю») – Глиняни (Музей ткацтва та килимарства) – Гавареччина – Підлісся (Літературно-меморіальний музей Маркіяна Шашкевича, Церква Преображення Господнього) – Червоноград (Палац Потоцьких, Гончарська дестинація) – Сокаль (Художній музей «Людина. Земля. Всесвіт») – Потелич (Церква Святого Духа) – Яворів (Історико-етнографічний музей «Яворівщина») – Наварія (майстер-клас із виготовлення воскових свічок) – Львів.

Висновки. У Львівській області є усі передумови ефективного використання ремесел для розвитку креативного туризму, проте існує також чимало перешкод на цьому шляху. Місцеві ремісники, хоч і зацікавлені в збереженні

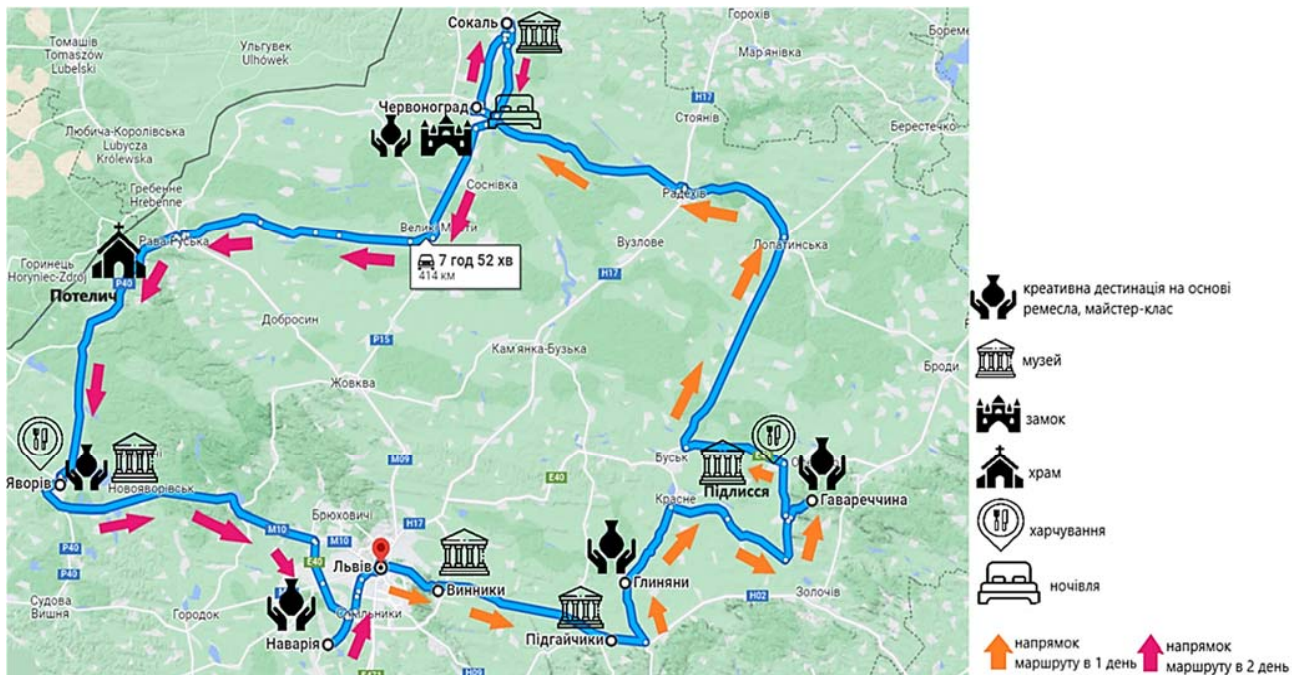

Рис. 2. Туристичний маршрут розробленого креативного туру Львівщиною

Джерело: розроблено авторами

традицій своєї діяльності та реалізації виробів, але здебільшого не мають необхідного досвіду управління цією діяльністю таким чином, щоб мати змогу залучати та обслуговувати велику кількість туристів. Саме тому потрібно чітко визначити можливі шляхи та засоби реалізації потенціалу ремесел в туризмі. На нашу думку, найактуальніші з них: створення веб-сайту та/або онлайн-платформи для об'єднання ремісників; розміщення інформації про ремесло, дестинацію та продаж виробів ремісництва на

офіційних туристичних веб-сайтах і в туристичних інформаційних центрах; використання виробів ремісництва в декоруванні засобів розміщення з можливістю їх придбання; відвідування туристичних ярмарків, виставок, форумів; створення мережі для об'єднання ремісників Львівщини; розроблення креативних шопінг-турів; створення повноцінних дестинацій для самостійного прийому туристів; створення ремісничого кластеру Львівщини та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Creative Cities Network. URL: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/about-us>.
2. Lviv Travel. URL: <https://lviv.travel>.
3. Online debate 'Culture, Tourism and COVID-19: Recovery, Resiliency and Rejuvenation'. URL: <http://whc.unesco.org/en/news/2177>.
4. Toolkit for craftspeople and craft businesses in Ireland's Ancient East. URL: [https://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/Irelands Ancient East/failte-ireland-craft-toolkit-AW-lowres.pdf](https://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/Irelands%20Ancient%20East/failte-ireland-craft-toolkit-AW-lowres.pdf).
5. Львівська торгово-промислова палата. URL: <https://cci.com.ua>.
6. Туристичний барометр України. URL: http://www.ntoukraine.org/nsts_analytics_ua.html.
7. Туристично-інформаційний центр Дрогобича. URL: <https://drogtravel.com>.
8. Туристично-інформаційний центр Жовкви. URL: <https://zhovkva-tour.info>.
9. Туристично-інформаційний центр Львова. URL: <https://lviv.travel/ua/lviv-tic>.
10. 798 Art Zone в Пекіні. URL: <https://metujfa.arch.metu.edu.tr/index.php/jfa/article/view/2017.2.15/184>.

REFERENCES:

1. Creative Cities Network. Retrieved from: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/about-us>.
2. Lviv Travel. Retrieved from: <https://lviv.travel>.

3. Online debate 'Culture, Tourism and COVID-19: Recovery, Resiliency and Rejuvenation. Retrieved from: <http://whc.unesco.org/en/news/2177>.
4. Toolkit for craftspeople and craft businesses in Ireland's Ancient East. Retrieved from: https://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/Irelands_Ancient_East/failte-ireland-craft-toolkit-AW-lowres.pdf.
5. Lviv Chamber of Commerce and Industry. Retrieved from: <https://lcci.com.ua>.
6. Tourism barometer of Ukraine. Retrieved from: http://www.ntoukraine.org/nsts_analytics_ua.html.
7. Drohobych Tourist Information Center. Retrieved from: <https://drogtravel.com>.
8. Zhovkva Tourist Information Center. Retrieved from: <https://zhovkva-tour.info>.
9. Lviv Tourist Information Center. Retrieved from: <https://lviv.travel/ua/lviv-tic>.
10. 798 Art Zone in Beijing. Retrieved from: <https://metujfa.arch.metu.edu.tr/index.php/jfa/article/view/2017.2.15/184>.